

Marshallpeningsviðgerðin Høvuðsræða P. M. Dams

(framhald)

6 milliónur.

Man insisterer således på, at der af marshallpengene bruges indtil 6 millio-
ner til en frivillig gældsanerung samt
til istandsættelse og delvis modernise-
ring af de til et fremtidsfiskeri egnede
fartøjer, fortrinsvis tilhørende fiskere
eller sammenslutning af fiskere og ar-
bejdere og andre, der ufortjent er
ramt af krigskonjunkturerne og andre
uforudsete omstændigheder, men som
ellers må anses for værdige til at mod-
tage omtalte marshallhjælp.

Centralisering af keypinum av
útgærdini.

Oppositionspartierne finder det natu-
rligt, at såfremt man således som for-
an foreslået går ind for en kraftig ak-
tion til hjælp for de af fiskere og sam-
menslutning af fiskere og arbejdere
og andre småkårsfolk etablerede fiske-
rforetagender vil man fra lagtingets
side sørge for, at indkøbene af udrust-
ningsartiklerne bliver centraliseret,
ligesom man har centraliseret salt- og
klipfiskesalg. Det er med henblik på
dette, at det i mindretalsforslaget hed-
der under punkt d: »Der tilføres Lands
handelen (Den off. vareforsyning) til-
strækkelig driftskapital til indkøb af
de forskellige udrustningsartikler.»

Fiskimenn eiga at turka sín egna fisk.

Med henblik på bestræbelserne for
at skaffe fiskerne bedre muligheder for
at få balance i deres drift kan bemær-
kes, at de fremtidig ikke vil komme til
at lide under det handicap, som bestod
i, at de ikke havde adgang til at tørre
og sælge deres fisk som klipfisk, hvil-
ket havde, om de havde lejlighed til
det, givet dem den merfortjeneste, der
skulle til for at have kunnet bestride
renter og afdrag samt alle de med
driften forbundne udgifter. Der er
nemlig efterhånden bygget flere fiske-
tørrerier, hvor de forskellige skibsej-
ere for en acceptabel betaling kan få
deres fisk tørreret. Man siger, at en be-
stemt fisker, hvis skib fiskede blandt
de bedste, måtte friste den tunge skæb-
ne at få sit skib solgt ved tvangsauk-
tion, medens den reder, som udrustede
hans skib og købte hans fisk som salt-
fisk, tjente indtil 33 kr. pr. balle på
denne fisk forarbejdet til klipfisk. Som
for at gøre tragedien endnu større,
blev det samme fiskers reder, der fik
overdraget skibet. I sandhed ingen sol-
strålefortælling!

Endurreising av Sjóvinnubankanum.

Med hensyn til rekonstruktionen af
Sjóvinnubanken ønsker jeg at bemær-
ke, at det fra oppositionspartiernes
side erkendes som værende af stor be-
tydning for vort færøske samfund, at
der findes to banker deroppe forudsat,
at der for det første eksisterer en sund
konkurrence mellem dem, og at de
dermest tilsammen tilfører erhvervsliv-
et i højere grad den nødvendige stimu-
lanse, end hvad kun en bank ellers
ville have kunnet.

Jeg har derfor ment at kunne for-
svare som medlem af bestyrelsen for
Tryggingarselskabet at være med til
at brge indtil 250.000 kr. af selskabets
penge til tegning af nye aktier i Sjó-
vinnubanken.

Oppositionspartierne var af samme
grund med til at yde banken støtte ved
at stemme for, at lagtinget lante 2
millioener kroner for at tilføre den dem
som ansvarlig indskudskapital.

Men man er klar over, at man ved
denne handling var ved at overskride
grænsen for lagtingets ydeevne til et
enkelt foretagende.

Man nærede de største betænkelig-
heder, idet det vel må være således, at
langtinget ikke må sætte tilliden til dets
evner til ansvarlig realitetsbehandling
af de økonomiske problemer i først og
fremmest relation til dets egen formå-
en over styr.

Men da partierne gik med til denne
for lagtinget meget store støtte for
banken skete det i troen til, ja forvis-
ningen om, at man derved:

1) for det første reddede banken og
undgik de forviklinger, som et bank-
krak ville afstedkomme.

2) for det næste bibragte banken
evnen til videre at finansiere det til
den knyttede erhvervsliv.

3) for det tredje ved bankens re-
konstruktion ydede de på grund af kon-
junkturerne ugunst og andre uheldige
omstændigheder hårdt ramte, men ellers
under genoprettede stabile forhold
livsdygtige foretagender den tiltrængte
undsætning og frist til opnåelse af en
rimelig akkord og saneringsordning.

Men allerede så kort tid efter har
ikke bare denne tro og forvisning svig-
tet, men situationen af i dag viser, at
selv de kyndige er på gyngende grund,
når der er tale om at give en pålidelig
prognose af en økonomisk krise af den
heromtalte karakter, idet bl. a. sagens
psykiske dynamik er uberegnelig og
beroende på så mange skjulte faktorer.
Og det må med henblik på situationen
i dag bemærkes, at dette gælder sær-
lig, når tale er om så eksplosive gen-
tagelser og det endda i mange gange
større dimensioner som tilfælde er med
Sjóvinnubankens nye krise.

Sidste gang drejede det sig for lag-

tingets vedkommende om 2 millidner,
hvoraf de 800.000 kr. allerede er tabt

Denne gang er der tale om ca. 5
plus 5 millioner, som lagtinget skal
yde ved delvis at låne dem fra staten
til videre lån til banken og delvis ved
garantiydelser med statens baggaranti.
Hertil kommer forslaget om 4 millioner
af lagtingets marshallpenge, der i før-
ste omgang tænkes tilstillet banken som
lån til ydelse af udrusningslån og i
anden omgang til konvertering af visse
lån, som banken har ydet.

Med de tabte 800.000 er der således
i alt tale om små 13 millioner, som lag-
tinget skal engageres med i Sjóvinnu-
bank-affæren.

Når man erindrer, at der allerede
forinden problemet om rekonstruktion
af Sjóvinnubanken blev aktuelt blev
stærkt fremhævet af ansvarlige mænd
indenfor alle partier, at lagtinget var
inde i så svære engagementer og havde
påtaget sig så store forpligtelser, at
det måtte skønnes for værende udenfor
mulighedens grænser, at det kunne ind-
gå i nye engagementer af nævnevæ-
rdige dimensioner, er det vanskeligt for
ikke at sige umuligt med ansvarlighe-
dens bevidsthed og den for al handel
og vandel fundamentale hæderlighed i
behold uden forbehold eller betydelig
moderation at kunne gå ind for den
rolle, rekonstruktionsskitsen har til-
tænkt lagtinget.

Jeg føler mig således desværre ikke
at have mandat til at gøre det, uden
nærmere samråd med min valggruppe,
i hvert fald ikke i den udstrækning,
som der er tale om, idet jeg ikke kan
se andet, end at såfremt det værste

skulle ske, nemlig at Sjóvinnubanken
ikke klarede skærene, vil lagtinget ikke
være i stand til at indfri sine forplig-
telser over for långiveren, i dette til-
fælde staten, uden lammende virkning
på de funktioner og opgaver, som det
ikke kan unddrage sig eller forsvare at
sætte ud af kraft eller bare forsømme.

Vilja styðja rúmliga finansiering og
sanering.

Jeg vil gerne gentage, at oppositi-
onspartierne selvfølgelig går stærkt
ind for en finansiering af fiskeriet,
hvad enten det drejer sig om udrust-
ningslån eller lagerlån. Men oppositi-
onen insisterer samtidig som anført
meget stærkt på, at man yder de hårdt-
trængte fiskeriforetagender, der ellers
er levedygtige, hjælp til en gennem-
gribende sanering på frivillighedens
basis med en akkordordning med de
simple kreditorer og en betydelig ned-
skæring eller favorabel konvertering
af prioritetslåne.

Auktionarsaneringina berjast vit ímóti

En tvungen sanering ved tvangsauk-
tion af så godt som alle skibe, der
tilhører enkelte fiskere og sammenslut-
ning af fiskere og arbejdere med det
resultat, at vi igen kører i den gamle
dur, hvor samtlige fiskerskibe samles
på nogle få hænder, vil selvfølgelig
møde modstand hos oppositionsparti-
erne. Man vil bekæmpe denne udvik-
ling. Og lad mig straks på oppositi-
onens vegne så tydeligt som det over-
hovedet er muligt gøre det klart, at så-
fremt man, hvad jeg antyder, vil har-
nemme i planerne om Sjóvinnu-
bankens rekonstruktion, indfører en
bloc realisering af de til Sjóvinnuba-
ken knyttede foretagender, der ikke

(framhald 9)

JAKOB JÓNSSON

frá Hrauni:

ALDUR

fyri bestum er. Tað veit eingin um tað uttan eg
sjálvur og so skiparin á fransaskonnartini, sum
lá inni her í fyrrakvöldið.

Grímur: Ja, tú dugir ikki franskt fyri einki.

Valur: Stásmáður, skiparin. Hann er gull verður,
og hann hevur fingið so gott eyga til mín, síðan
eg lat hann fáa vöttirnar í seinastu viku.

Grímur: Og tú fekk kognaks flöskuna, ella ikki?

Valur: Jú, beinrakt! Og nú vildi hann so fegin
gera mær tann beina at selja mær eina hálva
reyðvinstunnu fyri einar tjúgu krónur, gamli.
Hann ætlar at sunda hana í land leygarkvöldið
úti í Hólma, og eg skuldi so vera har við peng-
unum.

Grímur: Í Hólmanum? Á, tú fer við báti.

Valur: Ja, eg ætlaði at rógva út í Hólma um
kvöldið og verða fyri teimum. Eg kundi tikið
lítil båt hjá pápa tínum uttan at nakar varn-
aðist. Fransurin ætlaði at halda seg uttan fyri
hólman. Tá kunna teir sunda tannuna í land,
uttan at verða sæddir frá húsum.

Grímur (brestur útúr).

Valur: Hvørjum fjandanum lær tú at?

Grímur: Tað munna ikki vera mangir sýslumenn,
sum noyðast at byrja við at taka niður á herða-
toppin á sjálvum sær.

Valur: Og heldur tú tað vera so láturligt? Heldur
tú tað hevði verið hugnaligt, um hetta kom
upp? Tað er mær sum eg síggi geilatikarnar
lemja seg um bygdina. Tú kennir kjaftaslitid
her um leiðir. Tað er sum sjóðandi sildatorva
í silvitni og sum streymróst í andarisi. Jú
drúgvast skuldi eg kent til tað nú.

Grímur: Ja, og hvat ætlar tú nú?

Valur: Eg veit einki. Eg kann ikki bragda, uttan
at fólk fer at hugsa at har býr okkurt undir og
so fara te yst gita, hvat eg man hava viljað
fransinum, og tey gevast ikki fyrr enn tey eru
komin eftir tí, sjálvt um eingin menniskjans
skapningur sigur teimum nakað. (Gongur tætt
at Grími).

Grímur: Hví skal eg hjálpa tør, hví skal eg gera
tað heldur enn ein og hvør annar?

Valur: Eg líti ikki á nakran uttan teg. Tú hevur
ongantíð givið mær orsök til annað enn fylt
álit.

Grímur: Og hvat vilt tú so hava meg at gera?

Valur: Rógva út í Hólma — onkuntíð fyri mid-
nátt — leygarkvöldið og fáa fransin at fara
av stað aftur við tannuni. Hon má ikki koma í
land.

Grímur (álvarsamur): Valur, tú sigur at tú hev-
ur álít á mær?

Valur: Ja, eg líti á teg uttan at ivast.

Grímur: Ger so eitt aftrat, Valur. Sýn tað í verki,
at tey sum higartil hava lítið á teg, framvegis
kunna líta á teg uttan at ivast.
(Tjaldið).

ANNAR TÁTTUR

(Kökur í heimi Ásmundar formanns. Eldstaður og
ymiskatr búnyttur. Dyr fyri aftan og aðrar högrumegin.
Borð undir vindeygja vinsturumegin. Tætt við vindeygjað
er lítil mynd í rammu. Tað er skýning á leikpallinum.
Vindur hoyrist á húsum av og á).

Hilda (kemur inn högrumegin frá við lampu í
hond, og heingir hana á bróstið har sum lýsa
kann yvir leikpallin. Síðan fer hon at vindeyg-
anum, lyftir gluggatjaldið frá og hyggur út.
Kastar eyguni at myndini, tekur hana niður
og turkar hana við svintuhorninum).

Helga (kemur inn um dyrnar fyri aftan. Hon er
tekkiliga klødd í sunnudagsklæðum sínum. Let-